



**ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА, ВКЛЮЧВАЩА:
ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА, СВЪРЗАН С
ПОДПИСВАЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ И ЗАДЕЛЯНЕТО НА
ТЕХНИЧЕСКИ РЕЗЕРВИ; ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА
ОПЕРАЦИОННИЯ (ОПЕРАТИВНИЯ) РИСК; ПОЛИТИКА ЗА
УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ЧРЕЗ ПРЕЗАСТРАХОВАНЕ И ДРУГИ
ТЕХНИКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА РИСКА; ПОЛИТИКА ЗА
УПРАВЛЕНИЕ НА АКТИВИТЕ И ПАСИВИТЕ; ПОЛИТИКА ЗА
УПРАВЛЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ РИСК; ПОЛИТИКА ЗА
УПРАВЛЕНИЕ НА ЛИКВИДНИЯ РИСК**

Политика на СиВЗК за управление на риска

Като част от програмата за дейността по чл. 77, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 33, чл.75-78 и чл.86-91 от Кодекса за застраховането (КЗ) Управителният съвет (УС) на застрахователя СиВЗК, прие следната политика за управлението на риска, която:

I). Определя категориите риск, както и методите за измерване на риска;

II). Посочва как Кооперацията управлява всяка съответна на предмета ѝ на дейност категория и област на риск, както и всяка потенциална съвкупност от рискове;

III). Описва връзката с оценката на съвкупните нужди по отношение на платежоспособността, както са определени в прогнозната оценка на собствените рискове, нормативно установените капиталови изисквания и лимитите за поемане на риск ;

IV). Определя лимити за поемане на риск в рамките на всички съответни рискови категории в съответствие с общия рисков апетит;

V). Описва честотата и съдържанието на редовните "стрес-тестове" и ситуации наричани още сценарийни анализи, които дават основание за стрес-тестове със специална и/или друга цел.

1. Целите, преследвани от политиката са: недопускане на неприемливи нива на кумулиран риск за Кооперацията;

2. Дефиниране на задачите, които трябва да бъдат изпълнени и определяне на лицето или длъжността, което отговаря за тях, а именно: Председателят на Кооперацията, наричан още ФУР (Функция за управлението на риска) с отделно описана дейност представляваща неразделна част от настоящата и със заместник – финансовият директор, наричан още " втори риск мениджър";

3. Процесните и отчетните процедури, които ще се прилагат;

4. Задължението на съответните организационни единици да информират функциите за управление на риска, вътрешния одит и спазването на изискванията и актюерската функция относно всички факти от значение за изпълнението на техните задължения.

1.) Общи категории рискове: Застрахователният бизнес експлоатира чувството за страх у своите клиенти или членове. Страхът дефинираме, като конструкция от мисли, които са налице в процеса на физическото съществуване на индивидите, чиято мозъчна субстанция е обременена с "второсигнална" система и точно в това е разделителната граница между осъзнатото чувство за страх и чувството за самосъхранение. Именно второсигналната система генерира във въображението на индивида картини от бъдещето, под чието въздействие той, застраховайки се, се старее да

компенсира изцяло или частично или поне да "омекоти" донякъде вредно, порочно или друго материално и/или нематериално въздействие. Наченките за извършване на животозастраховане са много стари. В древния Египет са съществували, по понятни религиозни съображения, погребални каси за каменоделците и се счита, че това са първите прототипи на съвременното животозастраховане.

Същите процеси са констатирани и в древна Гърция, където религиозната общност е поемала разходите по погребението на свои членове при условие, че същите са плащали редовно членски внос.

В Римската империя са съществували професионални и военни каси, които са изплащали тонтини – *collegia funeraticia*. Предлагали са социални и погребални помощи.

В Средновековието, купуването на парични ренти бележи своя апогей и най-вероятно е резултат или в резултат, от забраната на лихвите по онова време.

Класически застраховки „Живот” се появяват в Англия през XVII век, макар в някои страни, като Франция, например, да са били забранявани – отново по религиозни съображения.

Новият век започна със сериозен акцент върху насочване на общественото внимание върху риска, както като фрагмент от бизнеса, така и от личния живот на всеки гражданин. Животът без риск е невъзможен и на един много ранен етап от развитието си хората са осъзнали, че могат по-добре да посрещат опасностите, които им поднася заобикалящата ги среда, ако са в групи с други хора. Въпреки всички усилия обаче, в битието на човека трайно се е наложило понятието несигурност, тъй като рисковете често се реализират, макар и силно амортизирани от социализацията на човешките индивиди. Несигурността, най-често се дефинира, като съмнение в благоприятния изход от дадена ситуация. Всъщност на практика съществуват множество дефиниции и категоризации на рисковете, но като цяло за целта на настоящата, следва да изходим от корпоративната природа на ВЗК и най-напред ще разделим рисковете на категория №1 на чисти и спекулативни.

Чистите рискове са рисковете, които включват загуба или в най-добрия случай изравняването на печалба и загуба. Пример за чист риск е злополуката, например временна загуба на трудоспособност от злополука – покрита с подходящо обезщетение, което е компенсирало загубата от доходи и разходите за лечение.

Спекулативни рискове са онези рискове, при които съществува възможност за печалба. Например, инвестирането в акции. Инвестицията може да доведе до загуба, до изравняването на печалба и загуба или до чиста печалба, но причината да се направи инвестицията, т.е. да се пристъпи към спекулативния риск, са изгледите да се спечелят пари.

Намираме засягането на диалектичката взаимовръзка между двата вида рискове – упоменати по-горе, за важна и актуална тема, която следва накратко да разграничи корпоративните субекти – ВЗК и ЖЗАД и дори за в бъдеще да се поведе борба за това - до обществото да достигне ясна и обективна информация за ползите от взаимното животозастраховане и то да бъде самостоятелно дефинирано, а кооперативното животозастраховане да бъде доразвито в Република България - по някой от моделите на ЕС. Взаимното и Кооперативното застраховане в съвременна Европа са различни по между си категории и като цяло различни и от Акционерното застраховане. Взаимното застраховане непрекъснато увеличава качествените и количествените компоненти на продуктите си и няма за цел извличането на корпоративна печалба, докато българските ВЗК са принудени от КЗ, без да се отчита от законодателя, че платежоспособността се гарантира от правната форма на съществуване на застрахователя. Кооперативното застраховане и презастраховане имат за цел извличането на печалба, но при тях се допускат за членове с право на глас и инвеститори ЮЛ, които основно капитализират застрахователя, докато за българските ВЗК това е забранено, а в същото време се изисква капитализация за поддръжка на платежоспособност. Развивайки дейност в тази възможно най-стегната законова рамка в целият ЕС, единствената възможност за съществуване и развитие на ВЗК в Република България се излага в настоящата и другите политики на СиВЗК.

Основната разлика в характера на сегашните два вида животозастраховане се поражда от характера на собствеността върху основните (капиталови) и други собствени средства в съответната корпорация – ВЗК или ЖЗАД. Корпоративната собственост се измерва, като се определя по недвусмислен начин, титулярът на собствените средства на единия и/или другия застраховател, съответно ВЗК или ЖЗАД. При ВЗК това са самите застраховани лица, а при ЖЗАД това са самостоятелна група лица – акционери, а от тук и дефинитивното определение за факта „Кой в какъв риск е направил своята инвестиция?“. За акционерите е ясно, че основният критерий е спекулативният риск, който поради незадължителният и/или неизискуемият, в някои случаи вторичен инвестиционен процес (за разлика от банките) прави изгледите за успех и положително развитие на спекулативния риск изключително примамливи, особено при прилагането на един мениджърски похват, който условно да наричаме "консервативно" управление на чистия риск в застраховането.

При ВЗК подобен подход е неморален, най-вече поради причината, че адресата на постигнатият по описаната по-горе схема дивидент, е един и същ.

При ЖЗАД ако не се плати дадено обезщетение на едно застраховано лице, това рефлектира правопрпорционално върху печалбата на друго лице/лица, т.е. на акционера или онзи, който преследва по описания начин спекулативния риск и собствения си интерес. Подобен подход при ВЗК е безсмислен и абсурден и той най-ясно личи от следния сценарий: *„Ликвидаторът на щетата се формализира излишно но настойчиво за изплащане на обезщетения свързани с приетите за носене реални рискове, реализира икономия като по този начин увеличава корпоративната печалба и я изплаща на ... същото лице”*. Този мениджърски подход може да се дефинира и дори в един още по-груб сценарий: „Консервативно плащаме обезщетение с цел да не ошетим ЮЛ (ВЗК), като от действията ни следва взаимовръзката - да изплатим корпоративна печалба на този пострадал, **но само ако е сред живите**, тъй като очакваната от него превенция, следваща изплащането на застрахователното събитие, не се е състояла поради смесване на разбиранията за двата коренно различни метода на животозастраховането, наложени от закона”.

Следва да отбележим, че Кооперацията включва в общите си условия и Устава си възможност за предплащане на застрахователните суми с цел превенция, което от своя страна е точен израз на корпоративната природа на ВЗК, все пак в следващите години този подход следва да ескалира, да се онагледи и осмисли до край пред очите на обществото смисъла от взаимното застраховане и да се предизвикат промени, в Кодекса за застраховането, най-вече в духа на Директива/138/2009ЕС чл.9, ал.1 и чл.133, ал.1 и съобразено с опита придобит от контакти с AMICE. Измеримостта на тази първа категория рискове е чисто счетоводна.

2.) Застраховаеми категории рискове: Като цяло застраховаемите рискове могат да бъдат разделени на две най-общии категории:

А) Рискове, които могат да се случат , но може и да не се случат. Като цяло това са рисковете от Общото застраховане, макар и някои от рисковете от приложение №1, раздел I към КЗ да принадлежат към тази категория.

Б) Рискове, които неминуемо се случват, като риска смърт.

В тези застраховаеми категории, риска в общото застраховане е измерим с някакъв ясно оценен параметър като: цена на придобиване; амортизирана оценка; степен на погиване; данъчна оценка и т.н., т.е. от някакъв трети субект, фактор или инстанция, докато смъртта и човешкият живот не могат да се оценяват от трето лице за нуждите на застраховането. Това става чрез свободно договаряне между застрахователя и кандидата за застраховане. Кръвнините отсъдени от съда са правно-социални, а не застрахователни категории. Разликите между клоновете А и Б са толкова големи и много, че законодателно е ограничено смесването им в един баланс.

3) Лицензирани рискове: Съобразно получения лиценз, СиВЗК покрива рисковете по т. 1 букви "а" и "б" от приложение №1, раздел I към КЗ, а именно:

- а) естествена и/или трагична смърт с опции за превенции;
- б) доживяване на уговорен срок;
- в) комбинация от горните два: перманентно или "термфикс";
- г) загуби на работоспособност в различни варианти, за различни срокове и по различни причини;
- д) имплицитно предлагане на изброените по-горе рискове;
- е) пенсионни анюитети.

Нормативно рисковете са определени, като основни – по букви "а", "б" и "е". Останалите рискове са определени, като допълнителни и се кумулират, заедно или по отделно с основните в отделни или общи позиции в зависимост от използваната актюерска техника. Рисковете се определят във фиксирани суми с изключение на случаите на превенция.

4) Най-общи финансови рискове:

а) **кредитен риск** - това е рискът , който съпътства получаването на кредити от Кооперацията и оценката на възможностите той да бъде погасен, ведно с оценката на евентуалните печалби или загуби. Съгласно инвестиционната си политика Кооперацията оперира само с привлечени и собствени средства. Получаване на кредит, който да бъде интегриран в инвестиционния портфейл на Кооперацията или в подкрепа на платежния баланс, се разглежда само като теоретична възможност, особено за животозастраховането и бизнес намеренията на СиВЗК. При възникването на подобна необходимост ще се направи самостоятелен, задълбочен, сценариен анализ от УС.

б) **валутен риск** - това е рискът породен от волатилността на валутата, в която се сключва застрахователният договор или се извършва инвестицията. През последните десет години Кооперацията сключва договори само в BGN, а поддържа удвоен ликвиден резерв в парични средства от BGN и резерв в EUR, с което се избягва напълно факторът волатилност и е извършена превенция по отношение на евентуална обезценка на Националната валута.

в) **ликвиден риск** – това е рискът породен от възможността или невъзможността , активите на застрахователя да бъдат превърнати в законови платежни средства. Това е рискът, който породил световната криза във всичките ѝ нюанси. Съгласно ежегодно актуализацията се план за развитие на Кооперацията, визиран в преамбюла на настоящата, точно в това направление се влагат най-много усилия и инвестициите на застрахователя са диверсифицирани максимално като субектите на бъдещите задължения на застрахователя са обекти на неговите инвестиции и чрез взаимно прихващане на паричните потоци породени от активите и пасивите по текущите взаимни

задължения се осигурява абсолютна ликвидност в над 99% от случаите. Този внимателно наблюдаван и обгрижван процес ще се поддържа до достигане на планираната критична и устойчива маса на застрахователната съвкупност оповестена в плана.

г) **лихвен риск** – това е рискът да се постигне или не целената от застрахователя лихва и подходът към ликвидният риск е намерил своето неотменимо място и към този риск. Инвестициите по чл.240(4) КЗ предварително се уговарят, още преди сключването на ЗД при субекта. По описаният начин превенцията е пълна и риска напълно несъотносим и без да е наличен за самата инвестиция. Този внимателен подход ще продължи до изпълнение на записаното в плана количествено разрастване на застрахователната съвкупност.

Застраховането е клон от Финансите, в състава на който СиВЗК има следните цели:

- оценка на действително причинените щети вследствие на събития, които не зависят от волята на субективния човешки фактор. Кооперацията цели подпомагане чрез адекватни обезщетения да компенсира уврежданията на здравето или на изгубения живот, за този процес подробности са дадени в Политиката по ликвидация на щети и претенции;

- укрепване на застраховането като дейност. Набраните средства се съхраняват и инвестират консервативно с цел финансова стабилност и платежоспособност и осигуряване на самоиздръжката на застрахователя;

5) Управление на пазарните рискове: Рискът е понятие, въз основа на което се предвиждат и съответно предварително оценяват т.нар. застрахователни събития, предмет на застрахователния договор. Изучаването на риска е сложен процес, защото е свързан с обективните и субективни условия. Той не управлява количеството на предлаганите и сключвани сделки и съответно не регулира и размера на калкулираните и събираеми премии. С това се съдействат няколко неща:

- застраховането се отделя като самостоятелен бизнес;

- насърчава се развитието на пазар в застраховането и конкуренцията в него;

- насърчаване на частните капитали, инвестиращи в сферата на застраховането .

Отдръпването на държавата от застраховането не е пълно. Тя продължава да регулира качеството на предлаганите продукти в областта на застраховането. Тя има грижата за осигуряване професионална компетентност и финансова стабилност на застрахователните дружества.

Същността на застраховането, пътищата на неговото развитие стоящи пред Кооперацията, стопанската му насоченост и организационното му устройство се определят от конкретния етап на общественно-икономическото развитие.

Застраховането има голямо значение, както като икономическа категория, така и за извършване на дейност при нейната реализация в практиката. Застраховането изразява определени икономически отношения. Тези отношения възникват между застрахователя, от една страна, и застрахования – физическо или юридическо лице, от друга, във връзка с образуването, управлението и разпределението на привлечените средства.

За възникване на застрахователното правоотношение следва да бъде сключен застрахователен договор. Застрахователният договор по своята същност е една алеаторна, двустранна, консесуална, формална и самостоятелна правна сделка за сключване на една доброволна застраховка. Застрахователният договор е източник за възникване на застрахователното правоотношение. Той се регулира от гражданското право и има типов характер. Конкуренцията на застрахователния пазар се реализира в две направления:

- между застрахователните дружества АД и ВЗК
- между застрахователи и застраховани. Едните се стремят да извлекат печалба, другите да направят "икономии" от разходите за застраховане.

Застрахователния пазар е особена социално-икономическа структура, определена сфера на парични отношения, където като обект на покупко-продажба е застрахователната защита. Застрахователният пазар разглеждаме, като форма на организиране на парични отношения с оглед формиране и разпределение на застрахователно-техническите резерви, чрез които се гарантира застрахователна защита при реализиране на неблагоприятни случайни събития в живота на физическите лица – членове на СиВЗК. Спестовните институции са конкуренти на застрахователите, когато предлаганата лихва на техните клиенти, е значително по-висока от лихвата, начислявана от застрахователните дружества на застрахованите. Определено можем да твърдим, че средствата напоследък се насочват от застрахователите към банките – финансов поток обратен на потока отпреди 30 години. Като практическа последица от това застраховките със спестовен елемент изгубиха доста от своята актуалност през последния четвърт век. Първичният инстинкт за изход от подобна ситуация за нас би бил, да се ориентираме към застраховки с подчертан рисков елемент или чисто рисково застраховане. Тези застраховки обаче са евтини и изискват огромни застрахователни съвкупности.

Другият път е ЗТР да се инвестират така, че да осигуряват високи приход от лихва. Следователно добрата инвестиционна дейност на застрахователя го прави конкурентоспособен – както спрямо банките, така и спрямо останалите застрахователи. Имайки предвид състоянието на пазара и апетита на клиентелата може с абсолютна точност да се твърди, че бъдещето на СиВЗК е в застрахователна комбинация между рискова застраховка, застраховка за

изкупуване на капитал и допълнителна/и застраховка/и. Тук следва ясно да се подчертае, че по застраховката за изкупуване на капитал, с цел парирание на основния пазарен риск, комисионни могат да се отчисляват по системата "money back", едва след достигане на рендита от над 50% върху гарантираната сума. За постигането на тази стратегическа цел, за да може количеството да се превърне в качество, е необходимо да се осъществи планираното разрастване на застрахователната съвкупност.

Управлението на риска е дял от стопанското управление на СиВЗК, който се занимава с оценка и управление на рисковете за Кооперацията. То играе основна роля при управлението на проекти и други нови начинания. Намира място и при съставянето на тригодишните планове, актуализирани ежегодно. Формално, управлението на риска е процес, при който се изследва, анализира и проследява развитието на съществуващите рискове с цел да се намали негативния ефект от евентуалното им настъпване или пък да се предостави възможност за възползване от техното настъпване. Управлението на риска има за цел застрахователят СиВЗК, да бъде проактивен и да работи с вредите или възможностите за настъпването им, много преди те да станат реалност.

Голяма част от рисковете, които могат да сполетят едно начинание са онези, които е възможно да бъдат предвидени. Тях наричаме известни рискове, а и тези рискове могат да бъдат управлявани. Остава и една част, които няма как да бъдат предвидени. Такива рискове се наричат неизвестни. Такива рискове могат да бъдат контролирани само с техники като: предвиждане на финансов, времеви или материален резерв. Във връзка с това, като неразделна част от настоящата политика определяме и следваме: "Насоки относно прогнозната оценка на собствените рискове на предприятието (въз основа на принципите на собствената оценка на риска и платежоспособността (СОП)) - ЕЮРА - СР - 13/09 BG".

Идентифицирането на рискове е процес, при който се определят възможните източници на рискове, а самите рискове се идентифицират и описват в настоящата политика.

Източниците на рискове в контекста на всеки конкретен проект могат да бъдат разделени в две основни групи: външни и вътрешни. Външните рискове обикновено произлизат от бизнес средата, в която функционират участниците в проекта (*имат икономически, социален, политически или технологичен характер*), от висшия държавен апарат (*например - промяна в собствеността на организацията, промяна в бизнес целите и стратегиите, вътрешна нестабилност и конфликти и т.н.*) и от клиентите на проекта (*липса на заинтересованост и ангажираност, организационно културни разлики и т.н.*). Наричат се външни, защото проектния екип в това число и проектния мениджмънт не може пряко да им влияе. Идентифицирането на

външните рискове е най-успешно при наличието на задълбочен анализ на външната (*макро и микросреда*) и вътрешната среда (*висш мениджмънт, финансови и човешки ресурси и т.н.*) на ниво организация. Вътрешните рискове са свързани със самия проект и типа задачи, които се изпълняват в него. Тези рискове са малко или много под контрола на ЗТЕ и риск мениджърите и с нарастването на "възрастта" на Кооперацията и натрупването на опит значително намаля. Такива рискове могат да са резултат от неяснота в ролите и отговорностите вътре в екипа, липсата на дисциплина и ред, липсата на управленски качества и познания, липсата на мотивация, текучество, внедряването на нова технология и т.н. Също така трябва да се прави разлика между онези общи рискове, които са присъщи за всички проекти и специфичните рискове;

Матрица за управление на риска е с пет нива на всяко от измеренията. Анализът и оценката на рисковете е процес, при който рисковете се анализират с цел да се определи вероятността те да се сбъднат и евентуалните последици. Целта е да се постави количествена оценка на всеки риск на база, на която те да бъдат приоритизирани за целите на модифицирането им. Тук обаче трябва да се вземе предвид факта, че конкретния момент на настъпване на риска има значение върху последиците, които ще окаже. Използвайки тези два показателя се въвежда т.нар. матрица за оценка на степента на риска.

Оценката, която се получава като резултат от тези два показателя наричаме влияние на риска. Считаме, че съществуват два подхода за оценяването на рисковете: "отгоре-надолу и отдолу-нагоре".

При подхода "отгоре - надолу", се разработва списък на потенциалните рискови фактори. Оценката е на база предишен опит. Стремeжът е да се определят потенциалните връзки между отделните рискове, моментите на тяхното настъпване и възможните последици. Това дава възможност да се вземат предварителни действия, за да се предотврати или намали влиянието на риска. При подхода "отдолу - нагоре" рисковете се анализират детайлно на най-ниското ниво. Оценяват се алтернативните критични пътища и се изчисляват времетраенето и продължителността с цел да се осигури възможност на ръководителите да заложат буфери, с помощта на които биха посрещнали негативните последици от реализирането на рискове. На практика този подход предполага невъзможност на ръководителя да предвиди риска и да предприеме превантивни управленски действия за избягването му. Правилните действия на ЗТЕ и риск мениджърите, спрямо даден риск могат да бъдат:

- Избягване – както стана видно по-горе, това е основния подход в дейността на Кооперацията.

- Трансфериране (*споделяне*) – трансферирането е изнасяне на идентифицирания риск към външна организация. Типични примери за трансфериране са аутсорсинг по реда на чл.60 и 61 от КЗ, или застраховане на имущество, или презастраховане на факултативни застраховки и хеджиране (*извършване на действия за компенсиране на други въздействия*) за случаите на финансови рискове;
- Омякотяване (*ограничаване*) – ако рискът не може да бъде избегнат, приемлива алтернатива е да бъде омекотен чрез стъпки, които ще сведат до минимум щетите в случай на рисково събитие;
- Приемане – когато няма какво да се предприеме в отговор на риска, единствената възможност, която остава е той да бъде осъзнат и приет.

Характеристика на функционалните права и задължения на "Риск мениджърите на СиВЗК" и очаквания свързани с дейността им

Риск мениджърът е специалист, който търси и открива всички видове фирмени рискове, оценява степента им на опасност или на увреждане и прави препоръки, доколкото е възможно, да се намалят отрицателните последици от рисковете. Той трябва да бъде в състояние да предотврати погрешни бизнес стъпки. В областта на управлението на риска, въобще се локализируют около 100 вида различни рискове.

Когато рискът е налице – винаги има опасност от намаляваща печалба или възвръщаемост. За управление на риска е важно мениджърът да бъде добър анализатор, който е в състояние бързо и правилно да разбере характера на ситуацията и да поеме повече отговорност за предлаганото решение или съвет.

Например, при оценка на "риска за репутацията" – е необходимо да се оцени качеството на предложения кандидат за поста мениджър по няколко начина: дали той ще поеме функцията с цел излизане от кризата, какви методи ще използва в този случай, доколкото той е приличен, и в същото време – способен ли е на гъвкави отношения с персонала и т.н.

При оценка на "кредитен риск" – да се прецени дали е вероятно, заемополучателят да успее да изплати заема във времето.

При анализ на "пазарен риск" – да се прецени дали да закупят някои акции, ценни книжа, чуждестранна валута и т.н. Много от големите рейтингови агенции (Moody's, Fitch, Standard & Poor's) дават консултации по управлението на риска и могат да определят различни застрахователни рискове. Данните на различните рискове са особено ценни за инвеститорите и преди да инвестират пари ще направят оценка на ситуацията във всяка фирма или бизнес.

Най-често срещаните видове рискове са: кредитен; инвестиционен; експлоатационен; пазарен; правен; застрахователен; валутен; транспортен; риск от загуба на репутация; риск от подбор на неподходящ персонал, например: нисък критерий – намира неподходящи хора, висок критерий – не може да намери хора и др.

Между управляващия риска и финансовия анализатор, има разлика: управлението на риска се занимава и с финансов анализ, но в същото време, то осигурява и икономическа оценка на вероятните рискове и тяхното намаляване, както и използването на различни финансови инструменти и технологии, в допълнение към органите за намаляване на оперативните рискове.

Управлението на риска следва да спомага за успешна и дългосрочна работа на фирмата на пазара, това е – част от стратегическото управление на Кооперацията в процес на динамично, а понякога и алогично развиваща се среда. За прилагането на управление на риска и прогнозиране на бъдещите нужди е нужно доброто разбиране на бизнес процесите, протичащи както в миналото, така и в настоящето.

Риск мениджърът анализира рисковете по различните методи, оповестени по-горе и оценява степента им на въздействие върху Кооперацията. Изчислява какви средства са необходими, да се запазят за непредвидени разходи. Взема под внимание рисковете, свързани с финансирането на проекта, застраховане и презастраховане на рискове и ако е възможно се търсят начини за избягване на риска. В допълнение, професионалният риск мениджър взема предвид и психическите реакции, които могат да настъпят от проявлението на риска.

Какво е заплащането за управлението на риска? Според анализатори, най-популярни и съответно, са най-високо платени, мениджърите на риска в областта на кредитирането и операционния риск.

В тази политика се оповестява същността на концепцията за управление на риска. Материалът може да служи и на корпоративните ръководители, служители, отдели на персонала, както и онези, на които им предстои да работят в областта на управлението на риска.

Рисковете в бизнеса са динамична и постоянно се развиваща се категория. Да спечели в една надпревара може само онзи, който е в състояние ефективно да контролира и управлява в условията на променяща се бизнес среда. Едно от най-важните конкурентни предимства на пазара е **бърз отговор** на промените, независимо дали те са свързани с действията на конкурентите или законодателните органи. Описват се възможни **бъдещи** сценарии и се определят **границите** на опасността – това са основните функции, които са възложени на квалифицирания специалист по управлението на риска.

В съвременната практика, често има смяна на концепцията за управление на риска, като се кредитират с официални правомощия финансовите анализатори. Без съмнение, управлението на риска се занимава с финансов анализ, но анализът се извършва на няколко различни нива. Ето защо е необходимо да се направи ясно разграничение между функциите, които са отговорност на управлението на риска и пряката отговорност на финансовия анализатор.

Риск мениджър предимно осигурява икономическа оценка на рисковете, поети от името на Кооперацията, ангажирани в сферата на застраховането и хеджирането. С други думи, той е в риск, чрез използване на съвременни финансови техники и инструменти. Мениджърът в това състояние идентифицира възможните слабости в изследването на бизнес процесите и най-важното – оценява разходите за операционните рискове. Той незабавно уведомява УС на Кооперацията за наличието на финансово-необезпечените рискове, както и възможните разходи по тях. Нещо повече – още една важна функция, мениджърът, отговарящ за изчисляване на риска следва да провери наличието и прилагането на процедури за намаляване на оперативните рискове, което е една от основните задачи – не само за управление на риска, но и на Кооперацията.

Риска мениджърът (РМ) на СиВЗК е специалист в идентификация, анализ, контрол и мониторинг на стоящите пред нея рискове, а истинската функция на управлението на риска изисква специални знания и опит в областта на управлението на ЗСЗЖ, ЗТП т.е. ценообразуване и/или оперативни рискове. РМ трябва не само да знае, но и да прилага широк набор от инструменти за управление на риска в застраховането, както и ефективното използване на наличния от застраховките капацитет, да се създаде система за интензивно развитие на Кооперацията. РМ участва пряко в създаването, в търсенето и в разузнаването – вътре и извън Кооперацията, за да се събере и да съхранява информация за действия, които влияят на управлението на риска. Освен това дава оценка на ефективността на програмата за управление на риска и компетентно управлява поверената му функция. От резултатите от трудовата дейност на РМ зависят постиженията в областта на управлението на риска, както текущо, така и ефективността на програмата за управление на риска в дългосрочен план.

Съществуват няколко причини за създаването на длъжността РМ в Кооперацията.

Първо, тя е нуждата от централизацията и координация на управлението на риска.

На второ място, прилагането на интегриран подход за управление на риска.

На трето място – повишаване на осведомеността относно позицията за управление на риска или организация.

Това са най-важните фактори, които влияят на решението за създаване на нова позиция на професионален, занимаващ се с оценката на бъдещите рискове, РМ.

Най-важните компоненти на квалификацията за поста мениджър на риска, от своя страна, са качества като комуникативност, уменията по счетоводство и отчетност, познания по финанси, математика и статистика, образование в областта на управлението на риска.

Кооперацията трябва първо да идентифицира и оцени рисковете, които могат да доведат до негативни последици и да определи вероятността от нежелани ситуации. В резултат на това е въпрос на настоящата политика отношението към рисковете, които са неприемливи за организацията и формулирането на стратегии за действие, за да сведат до минимум негативните последици.

РМ, който е високо квалифициран специалист и отговаря за ежедневното изпълнение на програмата за управление на риска, следва да повиши осведомеността за значението на въпросите за управление на риска и на другите служители в рамките на Кооперацията. Той трябва да извършва не само ежедневен мониторинг на ситуацията, но и да споделя опит и преценка с други отдели. Най-важната задача на РМ е да следи ежемесечно вестват ли се плащанията към застрахованите лица в определените лимити и при преразход на лимита да анализира проспективно състоянието на печалбата от икономия на разноски, като основен компонент от формирането ѝ, и съотношението ѝ към покриване на изискванията за платежоспособност.

РМ е отговорен за съответния процес за идентификация и анализ на рисковете в ранните етапи на всеки нов проект, като уведоми началниците си в конкретни параметри, а УС на СиВЗК писмено. В зависимост от развитието на Кооперацията и обхвата на работата, свързана с оценката на възможните рискове, управлението на даден риск може да се причисли към специалист или на отделна единица. Изглежда, че по-голямата част от мениджърите и специалистите по ЧР следва да са съгласни с мнението, че функциите на служителите, участващи в процеса на управление на риска следва да бъдат ясно определени и съчленени, за да се избегнат бъдещи грешки. Неминуемо следва да се отбележи и взаимовръзката с операционния риск, който е вероятността от провал, например при експлоатацията на ИТ-система, която може сериозно да повлияе на бъдещата работа на Кооперацията и който риск се анализира и синтезира, до приемливи нива – в отделна политика на СиВЗК. Правила за управление на риска приложими за СиВЗК. В процеса на транспониране на Директива138/ЕС за риск мениджърите се сложи в

обръщение и едно друго наименование на тази длъжност, което по нататък ще използваме синергично, а именно "функция".

Дейност на функцията управление на риска (ФУР)

1. Дейностност на функцията управление на риска - йерархия

За прилагане на правилата за управление на риска ФУР е йерархически и функционално независима от оперативните звена на ЗТЕ и служителът е пряко подчинен и се отчита пред Управителния Съвет. Управителният Съвет (УС) на СиВЗК следи за спазването на правилата за управление на риска и участва активно в процеса по управлението му. Служител на ФУР трябва да притежава подходяща квалификация за изпълнение на възложените им дейности.

2. ФУР осъществява следните функции:

1. разработва и прилага системата за управление на риска.
2. изпълнява правилата и процедурите по управление на риска;
3. гарантира съответствието с одобрената вътрешна система за ограничаване на риска;
4. консултира управителния орган относно определянето на рисковия профил на всяка инвестиционна схема;
5. докладва редовно пред управителния орган:
 - а) съответствието между текущото ниво на риск и одобрените рискови профили.
 - б) съответствието на всяка инвестиционна схема с вътрешната система за ограничаване на риска;
 - в) адекватността и ефективността на процеса за управление на риска и по-специално показващ дали са предприети подходящи коригиращи мерки в случаите, когато са констатирани недостатъци;
6. докладва редовно пред УС представяйки текущото ниво на риск, на което е изложена Кооперацията. УС осигурява съответните правомощия и достъп до цялата информация, необходими за изпълнение на служебните ангажменти на функцията.

3. Дефиниции за риск

Държавен риск

Влиянието на макроикономически и политически риск върху всички аспекти на дейността. Държавен риск възниква, поради опасността едно правителство, независимо кое, национално или на страна, където кооперацията се позиционира като търговски субект, да не може или да не иска да плаща задълженията си в местна или чужда валута и да въведе "задушавачи" рестрикции за бизнеса.

Кредитен риск

Рискът за вземанията или капитала, който възниква поради невъзможността на длъжника да изпълнява задълженията си по договор или да действа според уговореното. Кредитен риск възниква в комбинация с най-различни типове дейност.

Ликвиден риск

Рискът за вземанията и капитала, възникващ поради невъзможност длъжник да изпълни задължения, без да възникнат неприемливи загуби. Този риск възниква, като не се реагира адекватно на промени в пазарните условия и не се успява да се заменят активите бързо и с минимална загуба – при нужда.

Пазарен риск

Този термин включва възможността да се реализират загуби поради неблагоприятни изменения в цените на ценни книжа, пазарните лихвени проценти, валутни курсове и др. Компонентите на пазарния риск са:

Лихвен риск: рискът за вземанията и капитала, който възниква от промени в лихвените проценти. Този риск се дължи на разликата във времето между промените в лихвения процент и паричните потоци (риск от преоценка); от промени във връзката между различни криви на доходност, които влияят на дейността на базов риск; риск от кривата на доходността и от лихвено обвързани опции, прикрепени към други продукти (опционен риск).

Валутен риск: рискът за вземанията и капитала от промяна на обменните курсове при трансгранично инвестиране или операции. Той възниква по събирателни сметки в чужда валута и капиталови инвестиции.

Ценови риск: рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга или друг актив, при неблагоприятни промени на нивата на пазарните цени.

Репутационен риск

Рискът за вземанията и капитала, възникващ поради негативно обществено мнение, отразяващо се на възможността на Кооперацията да установи нови партньорства или да реализира услугите си, както и да задържи настоящи клиенти.

Риск на насрещната страна

Рискът от възникване на загуби, поради невъзможност на насрещната страна да изпълни задълженията си по сключения договор.

Риск от концентрация

Дефинира се с възможността от загуба поради неправилна диверсификация на експозиции към емитенти, групи свързани емитенти, емитенти от един и същ икономически отрасъл или географска област или възникващи от една и съща дейност, както и концентрация на кредитен риск.

Операционен риск

Операционен риск е рискът от загуба, произтичаща от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процеси, хора и системи, или от външни събития.

Операционно събитие е събитие, което може да доведе до отрицателен икономически резултат и/или до допълнителни разходи и до отклонение на реализираните от очакваните резултати от дейността.

Загуба от операционно събитие е финансовият ефект, свързан с проявление на операционни събития и следва да бъде регистриран.

Всяко операционно събитие задължително се докладва на ФУР, който води подробен регистър за всички такива събития за последваща проверка и по своя преценка уведомява УС и ЕК, чрез AMICE.

Всички служители на ФУР задължително се запознават с приетите принципи за управление на операционния риск и се задължават да докладват на УС.

4. Измерване на рискови експозиции

4.1. Измерване на Валутен Риск

Измерването на валутен риск изисква да бъдат взети предвид, както текущите, така и бъдещите разходи, които трябва да бъдат направени, за да се закрие една позиция в определена валута.

Незабавната цена на затварянето е сума от настоящата цена на позицията и разликата между съответните лихви по валути, които се използват.

Потенциалните разходи за затваряне се дефинират като сума на незабавните плюс ефекта на очакваните промени в спот нивата в рамките на 5 работни дни.

4.2. Измерване на лихвен риск

Рискът за даден фонд на Кооперацията се измерва с показателя за лихвена чувствителност – т.нар. BPV лимит, е евентуалната загуба при промяна на текущите лихвени нива с 1 базисна точка – успоредно движение на кривата на доходността на безкупонните облигации за определена валута. Този показател е измерител, колко биха били загубите при евентуално затваряне на целия портфейл при неблагоприятно движение на лихвите с 1 б. т. Лихвен риск за облигациите в портфейла се изчислява като незабавни и потенциални разходи за закриване на експозицията.

Незабавните разходи за затваряне се явяват – сумата от настоящата цена на портфейла и неговата costofcarry.

Даден фонд е подложен на загуба, ако разликата между покупната цена (включително натрупана лихва) и незабавната цена на затваряне е отрицателна.

4.3. Измерване на Ценови Риск

Ценовият риск се измерва чрез метода на поетите задължения. Равен е на 100% от откритата пазарна позиция и се лимитира, чрез въвеждането на лимит за всяка позиция.

4.4. Измерване на риска на насрещната страна

Рискът на насрещната страна се измерва, чрез положителната пазарна стойност на сделката сключена със съответния контрагент.

4.5. Измерване на Ликвиден Риск

Измерването на Ликвиден риск се базира на ликвидния Гап анализ, с допускането, че активите и пасивите, както и генерираните от тях парични потоци – падежират на падежната им дата.

4.6. Измерване на Кредитен Риск

Измерването на кредитния риск се базира на анализ на емитентите, чиито книжа попадат в т. нар. Приемлив Инвестиционен Списък. Становищата за кредитния риск на компаниите, чиито книжа (дългови, капиталови) са включени в приемливия инвестиционния списък, се оценяват в съответствие със стандартите и политиката на Кооперацията.

4.7. Измерване на Операционен риск

Операционният риск се измерва чрез финансовият резултат (отрицателен или положителен), свързан с проявлението на операционно събитие в резултат на бизнес процесите в Кооперацията и намерил отражение във финансовите й отчети .

4.8. Измерване на Държавен риск

Държавният риск се измерва чрез максималната сума, която може да бъде инвестирана в емитент, със съответен кредитен рейтинг от международно признати рейтингови агенции.

4.9. Измерване на Репутационен риск

Репутационният риск се измерва чрез размера на загубите причинени от събития на база негативно обществено мнение, публикации и изявления в средствата за масова информация, електронните медии и др. касаещи Кооперацията и водещи до намаление на клиентската база, приходите или до завеждане на съдебни дела.

4.10. Метод за изчисление на общата рискова експозиция

Кооперацията изчислява общата рискова експозиция един път месечно, по метода на поетите задължения.

Частта от общата рискова експозиция, която възниква в резултат на сделки с деривативни финансови инструменти следва да не надвишава нетната стойност на активите на Кооперацията.

Общата рискова експозиция за основните видове деривативни финансови инструменти се определя въз основа на пазарната цена на деривативните

инструменти, отчитайки текущата стойност на базовите активи, рискът на насрещната страна по сделката, показателите за бъдещи пазарни изменения и времето, необходимо за ликвидиране на позициите.

ФУР прилага метода на поетите задължения последователно към всички позиции в деривативни финансови инструменти, включително и за вградените деривативни инструменти, независимо дали те се използват като част от общата инвестиционна политика за целите на намаляване на риска или за целите на ефективното управление на портфейла.

При изчисляване на общата рискова експозиция, ФУР може да вземе предвид споразумения за нетиране и хеджиране, ако тези споразумения не пренебрегват очевидни и съществени рискове и водят до явно намаляване на рисковата експозиция.

Нетиране може да се извърши между: деривативни финансови инструменти конструирани върху един и същ базов инструмент, независимо от датата на техния падеж; позиции в ценни книжа.

4.11. Стратегии за управление на рисковете

ФУР прилага краткосрочна и дългосрочна стратегия за управление на всички рискове, свързани с дейността на Кооперацията.

1. Краткосрочната стратегия за управление на рисковете, свързани с дейността, включва:

1.1. Пазарен риск (лихвен, валутен и ценови):

Постоянно определяне на чувствителността на дадена ценна книга към изменението на лихвените проценти.

Постоянно следене на ефективността на предпазването от валутен риск.

Постоянно следене на волатилността на цените на ценните книжа.

1.2. Кредитен риск:

Текуща и последваща оценка на кредитния риск на дълговите финансови инструменти в портфейла на Кооперацията, чрез качествен и количествен анализ на базата на финансовите отчети на емитента, обезпечението на емисията, управлението и репутацията на емитента или използване на присъдения му външен кредитен рейтинг за целите на оценката.

Текуща и последваща оценка на кредитния риск на насрещната страна по извънборсови сделки посредством качествен и количествен анализ на базата на финансовите отчети на контрагентите по извънборсови сделки, предоставеното обезпечението (в случай на наличие на такова), управлението и репутацията на съответния контрагент или използване на присъдения му външен кредитен рейтинг;

Постоянно наблюдение на развитието и взаимовръзките между пазарите и икономиката, което улеснява идентифицирането на потенциални рискове от

концентрации на кредитен риск (както на ниво група свързани лица, така и на основа конкретна позиция) и факторите, които ги предизвикват.

1.3. Ликвиден риск

Постоянен мониторинг на нуждата от ликвидни средства и спазване нормативните изисквания за ликвидност.

1.4. Операционен риск

Определяне на насоки за идентифициране, оценка, наблюдение, контрол и намаляване на операционния риск, свързан с дейностите на Кооперацията, както и определяне на организационната структура заета с практическото прилагане на системата за управление на операционния риск.

1.5. Държавен риск:

Мониторинг на кредитния рейтинг на страната, от която са емитентите, в които има инвестирани средства от Кооперацията.

Продажба на ценни книжа, издадени от емитенти, произхождащи от страни, с понижен кредитен рейтинг или негативни събития в политическата, икономическата сфера, след внимателен анализ на всички влияещи фактори.

1.6. Репутационен риск:

Идентификация на контрагентите (вкл. клиентите), които биха могли да причинят значителен репутационен риск за Кооперацията.

1.7. Кредитен риск на насрещната страна:

Текуща и последваща оценка на кредитния риск на насрещната страна по извънборсови сделки посредством качествен и количествен анализ на базата на финансовите отчети на контрагентите по извънборсови сделки, управлението и репутацията на съответния контрагент или използване на присъдения му външен кредитен рейтинг.

2. Дългосрочната стратегия за управление на кредитния риск и риска на насрещната страна включва:

2.1. Пазарен риск (лихвен, валутен и ценови):

Определяне на целеви стойности на чувствителността на портфейла към изменението на нивото на лихвените проценти, съгласно инвестиционните цели и политика на Кооперацията. Измерване, чрез използване на историческата волатилност, на курса на съответната валута към лева спрямо нетната позиция; Фиксиране на максимален лимит на нетната позиция във валута, различна от валутата на Кооперацията.

2.2. Кредитен риск (контрагентен, сетълмент, риск на насрещната страна)

Изграждане на адекватни системи за управление на информацията, които да позволяват идентифициране на кредитни събития (обявяване в несъстоятелност, неплатежоспособност, съществена промяна в капиталовата структура, намаление на кредитния рейтинг и др.). Сетълмент се нарича окончателното прехвърляне на средства по разплащателните сметки на

участниците в платежния процес, с което се преразпределя ограниченият паричен ресурс и с което плащането между банките, участващи в платежната транзакция, е действително завършено.

Платежна система е система за прехвърляне на средства, която функционира въз основа на процедури и общи правила за обработка, клиринг и/или сетълмент на платежни операции.

Сетълмент е прехвърляне на парични средства по сетълмент-сметки с цел изпълнение на нареждания за превод между участници в платежната система. Сетълмент-сметка е сметка при агент по сетълмента, използвана за съхранение на парични средства и за разплащане по сделки между участниците в системата.

2.3. Ликвиден риск

Установяване на лимити за ликвидност, чрез анализ на несъответствието на входящите и изходящите парични потоци. Периодичен мониторинг и оценка на изпълнението на изискванията за ликвидност. Актуализация на лимити за ликвидност при установяване на необходимост;

2.4. Операционен риск

Идентифициране на основните рискови събития (класификация на операционните събития);

Създаване на общ модел на бизнес функциите и процесите, с оглед постигане на по-точни резултати в оценката на операционния риск;

Идентификация на рисковите събития по отделни бизнес линии (разграничение на дейности и отделни продукти); Изготвяне на правила за сътрудничество с отдел „правно-счетоводен”.

2.5. Концентрационен риск:

Изграждане на адекватни системи за управление на информацията, които да позволяват идентифициране на концентрации на кредитен риск и риск на насрещната страна;

2.6. Държавен риск:

Изключване на държави с неинвестиционен рейтинг от приемливата листа за инвестиране. Изключване на емитенти, с произход от държави с влошена политическа и икономическа обстановка, от приемливата листа за инвестиране.

2.7. Репутационен риск:

Обучение на служителите в областта на мерките срещу изпиране на пари и конфликти на интереси. Спазване на правила за етично поведение от страна на служителите.

2.8. Кредитен риск на насрещната страна:

Изграждане на адекватни системи за управление на информацията, които да позволяват идентифициране на кредитни събития (обявяване в

несъстоятелност, неплатежоспособност, съществена промяна в капиталовата структура, намаление на кредитния рейтинг и др.).

5. Система от Лимити

Всички лимити трябва да бъдат управлявани и одобрени по съответния ред. Те са вътрешни лимити за Кооперацията и трябва да не превишават правните ограничения. По-долу изброените правила са принципно валидни за всички лимити:

- всички лимити са деноминирани в BGN;
- всички лимити за съответния риск се преразглеждат от ФУР минимум веднъж годишно;
- всичко, което не е изрично разрешено е забранено.

Разрешени лимити, към 31.12.2014г., без да се засягат лимитите по договори със задна дата:

- Застрахователна сума (ЗС) при смърт по рискови застраховки до 5000лв.
- ЗС при смърт по смесени застраховки – сума равна на кратна част от Договорената ЗС при доживяване (ЗСД) и изтеклият по договора срок в цели години – без ограничения.
- ЗС по застраховки за временна загуба на работоспособност до 200лв.
- ЗС по застраховки за трайна загуба на работоспособност от злополука до 10 000лв.
- Сумарно количество на калкулирани разноси в състава на бруто-премията (БЗП) до 10% от нейният размер;
- Бонуси за премии за допълнителни застраховки до 20% от БЗП.
- Лимит на активи със 100% ликвидност до достигане на критичната съвкупност не по малък от 100%, а именно – пар в брой и по разплащателни сметки, депозити в първокласни банки и заеми срещу полици "живот" отпуснати на застрахованото лице;
- Лимити от активи след достигане на критична застрахователна съвкупност, съгласно настоящата и другите политики на СиВЗК.

Системата от лимити още включва:

5.1 Инвестиционен списък на компаниите

За да има експозиция в даден инструмент, то същият трябва да бъде предварително одобрен. Прави се оценка на кредитния риск на емитента, чиито книжа (дългови, капиталови) ще се придобиват.

Веднъж годишно се прави пълен анализ на всички емитенти, включени в списъка. Съдържанието на списъка включва инструменти и установените към тях лимити, посочени по видове.

5.2. Лимити за лихвен риск

ФУР прави предложения за установяване на лимити, в съответствие с настоящата позиция и планираното развитие на дейността в следващата една

година, като предварително са проучени всички нормативни ограничения. Вътрешната структура на портфейла и периода на преоценка на различните продукти се установяват съвместно с отдел ФУР.

След одобрение лимитите се следят и всяка сделка подлежи на оторизация.

Като правило акциите в портфейла не носят лихвен риск, а при изчисленията се вземат предвид само лихвено-чувствителните инструменти.

Лимити се разпределят между трите основни валути – BGN; EUR; USD.

5.3. Лимити за Ликвидност – включват несъответствие между входящи и изходящи парични потоци. Сделките са икономически подходящи, рисковете, произтичащи от тях, са адекватно идентифицирани в процеса на управление на риска и служат за изпълнение на всяка една от следните цели:

1. намаляване на риска;
2. намаляване на разходите;
3. генериране на допълнителни приходи.

Използват се следните методи за поддържане и управление на ликвидните средства:

За нуждите на управление на ликвидността се приемат за адекватни ликвидни активи:

- средствата по разплащателни сметки в банки;
- депозити при първокласни търговски банки;
- държавни съкровищни бонове на Правителството на Република България;
- други активи, които могат да се квалифицират, като инвестиция при, която субекта на застраховането е обект на инвестицията – ЗСЗЖ (заеми срещу полици отпуснати на застрахованото лице).

В зависимост от степента на ликвидност активите условно се разделят на:

- високоликвидни: средства по разплащателни сметки в банки, на каса и ЗСЗЖ при настъпване на застрахователно събитие;
- средноликвидни: вземания, които могат да се трансформират за кратко време в наличност: депозити при първокласни банки, акции и търговски ценни книги, които могат да бъдат заложени в БНБ и други банки, ресконтинирани или продадени на пазара;
- нисколиквидни: вземания, които не могат бързо да се трансформират в наличност поради големия срок до падежа: депозити при банки със срок до падежа над една година, капиталови ценни книги.

Оценката на входящите и изходящите парични потоци се осъществява въз основа на:

- времето до падежа на всеки отделен актив, пасив и задбалансова позиция, чийто срок до падежа е сигурен;
- прогнозиране на очакваните и вероятни потоци за елементите, чийто срок до падежа не е сигурен;

С решение на УС минималната изискуема доходност може да се променя съобразно пазарните условия.

6. Действия в случай на превишение на одобрените лимити.

ФУР трябва да следи за превишаването на лимитите и може да не одобрява сделки, които биха довели до необосновано превишение. Ако обаче има опасност от превишение поради промяна в пазарните условия, са в сила правомощия, които се уточняват допълнително.

7. Стрес-тестове и параметри провеждани не по-рядко от веднъж годишно

Стратегическите области, спрямо, които се прилагат стрес-тестове са :

- Пазарен риск;
- Ликвиден риск;

Стрес-тестовите се реализират чрез 2 типа сценария:

Песимистичен сценарий, който би бил вън от обикновения тренд на бизнеса, нарушение на ликвидността на пазара заради фалита на компания с голяма концентрация в портфейла на Кооперацията; негативни резултати, отчети, оказващи пряко влияние на цените на инструментите.

Сценарий на "стопяването", който представя рязка смяна на икономическите и пазарни условия, поради сриването на системата на Валутния борд, фалита на компании с голяма концентрация в портфейла си на активи на Кооперацията, срыв на цените на ценните книжа, което пък ще доведе до рязко увеличаване на Ликвидния и Пазарния риск;

Основни фактори и ориентири (benchmarks):

- борсовите показатели – съответните индекси и среднодневен оборот;
- промяна на фиксирания валутен курс EUR/BGN ;
- рязка промяна на лихвените нива.

8. Деривативни финансови инструменти.

8.1. Определения

Дериватът (деривативният финансов инструмент) представлява:

- финансов инструмент, който не представлява собственост, но носи права или задължения за придобиване или преотстъпване на собственост върху: валути, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи;

Кол опцията представлява:

- дериват, който не представлява собственост, но носи права за придобиване на собственост върху валути, акции, облигации, индекси, стоки, лихви и други базови активи;

Пут опцията представлява:

- дериват, който не представлява собственост, но носи права за преотстъпване на собственост върху валути, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи;

Фючърс представлява:

- стандартизиран борсов дериват, който фиксира задължението да се купи или продаде валута, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи при определена цена на определена дата в бъдещето;

Форуърд представлява:

- извънборсов деривативен инструмент, който фиксира задължението да се купи или продаде валута, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи при определена цена на определена дата в бъдещето;

Лихвеният Суап представлява:

- финансова деривативна операция, при която страните по нея се договарят да обменят парични потоци през определен период от време, базирани върху различни лихвени проценти;

Варант представлява:

- ценна книга, която изразява правото за записване на определен брой ценни книжа по предварително определена или определяема емисионна стойност до изтичането на определен срок.

8.2. Цели и принципи

Настоящите правила относно деривативните финансови инструменти осигуряват възможността във всеки един момент да се наблюдава и измерва риска по позиции и съотношението му към общия рисков профил на портфейла на Кооперацията.

8.3. Списък на деривативни финансови инструменти, които ще бъдат използвани за постигане на инвестиционните цели на Кооперацията след достигане на критичната застрахователна съвкупност, освен ако не са в противоречие със закона. Достигането на критичната маса на застрахователната съвкупност се оценява от ФУР. До нейното достигане ТР се покриват изцяло само с високоликвидни активи оповестени по-горе.

Инвестиционно 24 каратово злато (Au) с тегло на всяка единица от 1 до 1/20 тройунция - 31,105 грама. Златото и среброто са най-добрият възможен хедж при двуцифрена инфлация, каквато мнозина очакват или хиперинфлация. При особени силно и бързо набъбване на паричната маса, няма други активи, които толкова бързо да догонят и дори да надминат реалната си стойност. Спрямо паричната маса на САЩ и техните резерви цената на златото трябва да стигне близо 10 000 долара, за да има 100% покритие. Не е ясно обаче дали няма да има златен стандарт в други страни преди САЩ. На пример в Китай, където централната банка нарочно не обявява акумулираното злато. Връщането на златния стандарт неимоверно ще покачи търсенето на метала до рекордни нива.

Фючърсни контракти за покупка/продажба на валута, акции, облигации, индекси, стоки, лихви и други базови активи;

Форуюърдни договори за покупка/продажба на валута, акции, облигации, индекси, стоки, лихви и други базови активи;

Кол Опции върху валути, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи;

Пут Опции върху валути, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи;

Суапове – лихвен, валутен;

Варанти върху дългови инструменти и акции.

8.4. Основни рискове при сделки с деривативни инструменти

Основните рискове при сделки с изброените по-горе деривативни инструменти са свързани с рисковете характерни за базовите инструменти, въз основа, на които са конструирани. Основните рискове, характерни за посочените в т. 8.3. деривативни инструменти, са следните:

Рискове при фючърсни контракти за покупка/продажба на валута, акции, облигации, индекси, стоки, лихви и други базови активи: ценови, лихвен, базисен, валутен, кредитен риск на насрещната страна, риск от концентрация;

Рискове при форуърдни договори за покупка/продажба на валута, акции, облигации, индекси, стоки, лихви и други базови активи: ценови, лихвен, валутен, кредитен риск на насрещната страна, сетълмент риск, риск от концентрация;

Рискове при Кол Опции върху валути, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи: ценови, лихвен, валутен, кредитен риск на насрещната страна, сетълмент риск, риск от концентрация.

Рискове при Пут Опции върху валути, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи: ценови, лихвен, валутен, държавен, кредитен риск на насрещната страна, сетълмент риск, риск от концентрация.

Рискове при Суапове – лихвен, валутен , кредитен риск на насрещната страна, сетълмент риск, риск от концентрация.

Рискове при Варанти върху дългови инструменти и акции: ценови, лихвен, валутен, кредитен риск на насрещната страна, риск от концентрация.

1. Пазарен риск – рискът от промяна в стойността на деривативните инструменти в резултат на промяна в лихвените проценти, цените на ценните книги, стойностите на индексите или валутните курсове, служещи като базови инструменти, въз основа на които са конструирани. Основните видове пазарен риск, характерни за посочените деривативни финансови инструменти са ценовият, лихвеният и валутният, описани в т.2 и 3 от настоящата политика. Пазарният риск на хеджиращите инструменти се разглежда в съвкупност с риска на хеджираната позиция в портфейла. Определянето на пазарния риск на хеджиращите инструменти се прави във връзка със структурирането на хеджиращите сделки и поддържане на ефективен хедж.

2. Кредитен риск на насрещната страна – Рискът от загуби, който възниква поради невъзможност на длъжника да изпълни задълженията си по сключения договор. Този риск е значително по-висок при извънборсовите деривати, тъй като сетълмента по сделката се урежда директно с насрещната страна. Значително по-нисък е кредитният риск при борсовите контракти, тъй като клиринговата къща играе ролята на насрещна страна по сделката, а контрагентите са задължени да поддържат минимално-изискуеми средства по маржин сметка в клиринговата къща, гарантиращи извършването на дължимото плащане.

3. Сетълмент риск – кредитният риск, който носят контрагентите по сделката през периода на сетълмента.

4. Ликвиден риск – риск от загуби, поради невъзможност да се заеме или да прекрати дадена позиция в случай на неблагоприятни и неочаквани пазарни изменения, без това да окаже съществено негативно влияние върху стойността на деривативния инструмент. Деривативните договори, сключени на извънборсов пазар са значително по-нисколиквидни от борсовите деривативни инструменти.

5. Базисен риск при фючърсни договори – вероятност за разширяване на спреда между пазарната и фючърсната цена на базовия инструмент, която възниква в случаите, когато характеристиките на хеджиращия инструмент се различават от тези на позицията, която се хеджира.

6. Риск на лостовия ефект (ливъридж) – Възможността за ливъридж или финансиране на определен процент от инвестицията със заемни средства, поражда риск от загуба на сума, надхвърляща инвестицията в съответния деривативен инструмент, който по-подробно се описва в политиката по управление на инвестиционния риск на СиВЗК.

8.5. Определяне на структурата и размера на използваните деривативни финансови инструменти

Ограничения

Спазване нормативните ограничения за позиции в деривативни инструменти спрямо размера на активите на Кооперацията. Може да се инвестират активите на Кооперацията, в деривативни финансови инструменти, включително еквивалентни на тях инструменти, като стойността на базовия актив на всяка отделна хеджираща позиция може да превишава стойността на актива към момента на сключване на сделката, който Кооперацията притежава в портфейла си, с цел постигане на ефективност на хеджиращата сделка.

Кооперацията може да инвестира активите на колективните инвестиционни схеми, които управлява, в деривативни финансови инструменти, приети за търговия на регулиран пазар на ценни книжа в страната или търгувани на

друг регулиран пазар в трета държава или на извънборсовите пазари, при спазване на законовите ограничения на Закона.

Заключение:

1). ОПОВЕСТЕНАТА ПО-ГОРЕ ДЕЙНОСТ НА ФУР НА КООПЕРАЦИЯТА Е УТВЪРДЕНА С ПРОТОКОЛИРАНО РЕШЕНИЕ НА УС НА СиВЗК. ФУНКЦИЯТА СЕ ИЗПЪЛНЯВА ДО СЛЕДВАЩО РЕШЕНИЕ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КООПЕРАЦИЯТА.

2). НЕРАЗДЕЛНА ЧАСТ ОТ ТАЗИ ПОЛИТИКА СА И ДРУГИ ПОЛИТИКИ НА КООПЕРАЦИЯТА, КОИТО СА ПРЕДСТАВЕНИ ОТДЕЛНО С ЦЕЛ ОПЕРАТИВНОСТ,КАКТО СЛЕДВА:

- а) Политика за управление на инвестиционният риск на СиВЗК;
- б) Политика за управление на извънредните ситуации на СиВЗК;
- в) Политика за управление на операционният риск на СиВЗК;
- г) Политика за управление на пасивите и активите на СиВЗК;
- д) Политика за оценка на активите на СиВЗК;
- е) Политика за управление на подписваческият риск на СиВЗК;
- ж) Политика на СиВЗК за удовлетворяване на претенции по ЗД-ри;
- з) Кадрова политика на СиВЗК;
- и) Политика за вътрешен одит на СиВЗК;
- й) Бизнес стратегия на СиВЗК;
- к) Морално-етичен кодекс на СиВЗК;
- л) Насоки относно прогнозната оценка на собствените рискове на предприятието (въз основа на принципите на собствената оценка на риска и платежоспособността (СОРП)) - ЕЮРА - СР - 13/09 ВГ.